

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „2015. aasta rahvusvaheline kliimamuutusi käsitlev kokkulepe: rahvusvahelise kliimapoliitika kujundamine alates 2020. aastast””

COM(2013) 167 final

(2014/C 67/29)

Raportöör: **Josef ZBOŘIL**

8. mail 2013 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „2015. aasta rahvusvaheline kliimamuutusi käsitlev kokkulepe: rahvusvahelise kliimapoliitika kujundamine alates 2020. aastast””

COM(2013) 167 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 1. oktoobril 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 493. istungjärgul 16.–17. oktoobril 2013 (16. oktoobri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 120, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 9.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee on veendunud, et Euroopa tegevus peaks olema võimalike saavutuste küsimuses **proaktiivne, ambitsioonikas ja realistlik**, nagu rõhutatakse ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuses „Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050 – edenemiskava”⁽¹⁾, ning **kohanduma** muutustega üleilmises keskkonnas. Kõigi kolme jätkusuutlikkuse tugisamba, samuti läbipaistvuse ja aruandekohustuse üle arutlemine on tulevase eduka kliimakokkuleppe eeltingimus. EL, mis suudab toime tulla väliste probleemidega, suudab pakkuda uut indu ka oma kodanikele.

1.2 Komisjoni dokument loob tervikliku aluse aruteluks kliimamuutustega seotud eelseisvate läbirääkimiste üle ja nende ettevalmistamiseks eesmärgiga jõuda tõelise ülemaailmse kokkuleppeni 2015. aastal.

1.3 Komitee hindab kõrgelt tegelemist oodatava üleilmse kokkuleppe tähtsate põhimõtetega – üldkehtivus, ambitsioonikus, tõhusus, õiglus ja tasakaalustatus, läbipaistvus ja õiguslik siduvus – ja toetab komisjoni, kui see asub tegema selle kokkuleppe raamistiku väljatöötamiseks vajalikke edasisi ettevalmistusi. Rahvusvahelised kliimamuutusi käsitlevad läbirääkimised peaksid olema foorum, kus riigid üksteist vastastikku innustavad, mitte ei hoia tagasi.

1.4 Edasises töös tuleb keskenduda 2015. aasta ülemaailmse kokkuleppe üldisele heakskiitmisele, kuna maailma geopoliitiline ja majanduslik kaart on lühikese aja jooksul märkimisväärselt muutunud. Nimetatud põhjalikke muutusi tuleb arvesse võtta

ning hoolikalt hinnata ELi kliima- ja energiapoliitikat majanduslanguse ajal ja järgnevatel aastatel. Komitee tuletab meelde oma seisukohta arvamuses ELi 7. keskkonnaprogrammi kohta,⁽²⁾ et nii finants- ja majanduskriis kui ka muu hulgas kliimajuhedena avalduv keskkonnakriis on põhjustatud finants- ja loodusressurside liigsest tarbimisest, ning et nende kriiside ületamine nõuab täiesti uut mõtteviisi, nagu see väljendus ELi säästva arengu strateegias. Majandus peab tulevikus tuginema valdavalt mittefossiilsetele energiaallikatele. Kuigi ELi poliitika jääb ambitsioonikaks, tuleks eesmärgid seada samm sammu haaval kooskõlas üleilmse keskkonnaga ning kõik eeltingimused tuleb selgelt määratleda.

1.5 Rahvusvaheline majandusmaastik ja üldtunnustatud juhtimisprotsess kujundavad lõppkokkuvõttes edasise arutelu tulevase üleilmse kliimalepingu üle. Protsessi juhivad võtmetähtsusega majandusjõud. EL peab põhjalikult valmistuma, et täita oma „eeskujuliku juhi” üleilmset rolli. Ent EL peab jälgima ka seda, et ta ei kaotaks oma senist vaieldamatut juhtrolli kliimakaitse ja tehnoloogiaarenduse küsimustes. Kyoto protokollil üldiseks hindamiseks, sealhulgas kõigi poolt- ja vastuargumentide hindamiseks, on vaja edasist (erapooletut) analüüsi ja 2015. aasta kokkuleppe väljatöötamiseks tuleb õppida saadud kogemustest. Eelseisev (2014) valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) viies hindamisaruanne annab samuti ettevalmistusse oma osa.

1.6 Teadlaskonna hulgas valitseb üldine üksmeel, et täiesti vastuvõetamatu on lubada globaalsel temperatuuril tõusta rohkem kui 2 kraadi võrra üle 1990. aasta taseme ja et kasvuhoonegaaside heite tase atmosfääris on vaja hoida ligikaudu praegusel tasemel. Selle eesmärgi saavutamiseks on vaja tugevalt vähendada kliimat kahjustavaid heitkoguseid. Ometi tõuseb

⁽¹⁾ ELT C 376, 22.12.2011, lk 110-116.

⁽²⁾ ELT C 161, 6.6.2013, lk 77-81.

praegu kasvuhoonegaaside heite tase aasta-aastalt pidevalt ja ühtlaselt. On tervitatav, et tehakse jõulisemaid pingutusi heitkoguseid vähendada, ent need jäävad kaugele maha sellest, mida on stabiliseerumise saavutamiseks vaja. Läbirääkimiste uue ringi üldeesmärk peab seepärast olema süstida protsessi uut aktiivsust ning kindlustada kõikide riikide ja ühiskonna kõigi osade ambitsioonikamad kohustused ja meetmed.

1.7 Läbirääkivate poolte huvisid tuleb ettevalmistusetapis täpselt analüüsida ja koostoime võimalused kindlaks teha, et vältida võimalikke huvide konflikte ja arendada sünergiaid edasi. Konsensuse alusel ja suhtlemise kaudu nendega, kellele tehakse ülesandeks meetmed ellu viia, tuleks välja töötada ambitsioonikad ja realistlikud meetmed ning eesmärgid. Meetmete ja eesmärkide soovitamisel võiksid positiivsed stiimulid lihtsustada üldist heakskiitu ja tagada täieliku rakendamise.

1.8 See eesmärk saavutatakse ainult siis, kui läbipaistvalt ja põhjalikult hinnatakse kliimapoliitika tõhusust, kulusid ja positiivset mõju majandusele ja ühiskonnale laiemalt. Komitee nõustub komisjoni väitega, et 2015. aasta kokkulepe peab olema kõiki kaasav, sisaldades kohustusi, mis kehtivad ühtmoodi kõikidele arenenud ja arenevatele riikidele.

1.9 Ilma uue ülemaailmse kliimakokkuleppeta põhitasandil (kogukonnad, sektorid) läbi viidud tegevused ja võetud meetmed on täiuslik näide kogu kodanikuühiskonna proaktiivsest lähenemisviisist. Tegelikult peab kodanikuühiskond mängima põhirolli mitte ainult 2015. aasta kokkuleppe poliitikameetmete ja eesmärkide täitmisel. Ta peab ka kutsuma poliitiku üles võtma suuremaid kohustusi ning jälgima, kas poliitilisi lubadusi kliimakaitsese tugevdamise kohta (nt lubadus kaotada toetused fossiilsetele energiaallikatele) ka täidetakse. Seepärast peab vastu võetud poliitika vastama läbipaistvus- ja aruandekohustuse nõuetele, mida kodanikuühiskond ootab, vältides sotsiaalset ja majanduslikku ebavõrdsust. 2015. aasta kokkulepe oleks esimene samm ülemaailmse energiaalase ülemineku teel.

1.10 Rahvusvahelistel läbirääkimistel eeskju näitamiseks ja suurema mõju saavutamiseks peab EL ise kindlalt pühenduma 2020. ja 2030. aasta veelgi nõudlikumatele eesmärkidele ning näitama, kuidas selliste eesmärkide rakendamine on liidu majanduse elavdamise ja jätkusuutlikumale tulevikule ülemineku kava lahutamatu osa. Komitee nõuab seepärast jätkuvalt kõigi olemasolevate CO₂-ga seotud 2020. aasta eesmärkide täielikku saavutamist ning palub uuesti kaaluda 2020. aastaks seatud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärgi karmistamist 25 %-ni, et saavutada 2050. aastaks kokkulepitud vähendamine 80–95 % võrra. Komitee kutsub endiselt ELi üles võtma vastu soovituslikud eesmärgid kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks 2030. aastaks 40 % võrra ning 2040. aastaks 60 % võrra ning seejärel kehtestama õiguslikult siduvad poliitikameetmed vähendamise elluviimiseks. Selliseid pikaajalisi soovituslikke eesmarke on vaja võrdlusalusteks, et pakkuda Euroopas investoritele ja otsustajatele prognoositavust ja stabiilsust. Need seaksid ka rahvusvahelistel läbirääkimistel ambitsioonika võrdlustaseme.

1.11 Raske on ette kujutada, kuidas on võimalik olemasolevas läbirääkimiste formaadis, mis hõlmab heitkoguste piiramist ja nendega kauplemist (piiramise ja kauplemise süsteem), ühitada juba ainuüksi peamiste osalejate erinevaid huvisid. Paljud sidusrühmad väljendavad kahtlusi ja pakuvad välja alternatiive tulevasele läbirääkimiste formaadile. Tuleks uurida varuvariante uue kontseptsiooniga kokkuleppeks, mis põhineb sellistel kavadel nagu süsinikubilansi arvestamine või ülemaailmne süsinikumaks või India esitatud ettepanek kehtestada heitkoguse õigus maailma iga inimese kohta või nende lähenemisviiside kombinatsioonil.

1.12 Komitee toetab täielikult teatistes esitatud seisukohta, et ei saa oodata, kuni 2015. aasta kokkulepe 2020. aastal jõustub: meetmed, mida me praegusest alates 2020. aastani võtame, on poliitika õigele teele suunamisel üliloolised. Nimetatud meetmed tuleb hästi läbi mõelda ja need peavad põhinema tõelistel ja konkreetsetel saavutustel teaduse, tehnoloogia ja arengu vallas, nagu on välja toodud komitee arvamuses teemal „Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050 – edene miskava”⁽³⁾.

2. Komisjoni dokument

2.1 2011. aastal alustas rahvusvaheline üldsus läbirääkimisi uue rahvusvahelise kokkuleppe üle, mille eesmärk on ühiselt kaitsta Maa kliimasüsteemi. Seda 2015. aasta lõpuks valmivat ja alates 2020. aastast kohaldatavat kokkulepet käsitlevad läbirääkimised toimuvad praegu Durbanis töhestatud meetmete platvormi raames.

2.2 2015. aasta kokkulepe peab ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (edaspidi „konventsioon”) kohaste praeguste siduvate ja mittesiduvate kokkulepete segadiku 2020. aastaks ühtseks tervikuks siduma.

2.3 Kopenhaageni ja Cancuni konverentside kohustuste võtmise protsessi ühepoolne ehk alt-üles suunatud iseloom tegi võimalikuks kaasavama rahvusvahelise lähenemisviisi.

2.4 2015. aasta kokkuleppe kujundamisel tuleb õppust võtta konventsiooni, Kyoto protokollini ning Kopenhaageni ja Cancuni protsessi edusammudest ja puudustest. Tuleb vaadata kaugemale 1990ndate maailmapilti kujundanud põhja-lõuna paradigmat ning võtta omaks vastastikusel sõltuvusel ja jagatud vastutusel põhinev mudel.

3. Üldised märkused

3.1 Komitee rõhutas juba oma arvamuses ELi 7. keskkonna-programmi kohta,⁽⁴⁾ et finants- ja keskkonnakriisi vahel on paralleelid. Mõlemad on põhjustatud mittesäästvast ümberkäimisest majandus- või loodusressurssidega. Komitee tundis tookord „keskkonnakriisi puhul puudust sarnasest reaktsioonist nagu

⁽³⁾ ELT C 376, 22.12.2011, lk 110-116.

⁽⁴⁾ ELT C 161, 6.6.2013, lk 77-81.

finantskriisiga võitlemisel fiskaalpaktiga võetud meetmed: selged tingimused, selged näitajad, kontroll ja sanktsioonid". See kehtib ka eelseivate kliimaläbirääkimiste puhul, mis peavad andma selged signaalid globaalse, ressursse säästva vähese CO₂-heitete majanduse arendamiseks.

3.2 Toimunud on olulised geopoliitilised muutused ja neid tuleb läbirääkimiste strateegia ettevalmistamisel arvesse võtta. Maailma geopoliitilisel ja majanduskaardil on lühikese aja jooksul toimunud suured muutused. Nende põhjalike muutuste vallandajaks oli osaliselt finantskriis, millele ELis lisandus majanduskriis, kui äriinvesteeringute määr langes 23 punktilt (2008) 18,3 punktile (2013. aasta esimene pool) (Eurostat). ELi kliima- ja energiapoliitika rolli majanduslanguse ajal tuleb tulevaste läbirääkimiste valguses hoolikalt hinnata.

3.3 Neist püüetest veel ei piisa. Rahvusvaheline majandusmaastik kujundab lõppkokkuvõttes edasist arutelu tulevase üleilmse kliimalepingu üle ja protsessi juhivad võtmetähtsusega majandusjõud: Hiina ja USA, kellele järgnevad India ja teised BRICS-riigid (nende kõigi arvele langes 2012. aastal 61,8 % üleilmsetest heitkogustest). Tegelikult kasvab 2020. aastaks söe abil elektri tootmine 400–600 GW võrra. EL on keset majanduslangust, mis on läinud maksma 3,8 miljonit töökohta ja vähendanud tööstustootmist umbes 20 %, samas on kasvanud töötajate arv taastuenergia sektoris ja suurendatud energiaäästu meetmeid.

3.4 Ent kliimakaitses vallas võib tõdeda vägagi positiivsed määrke:

— ELis oli 2011. aastal taastuenergia tootmisjaamade osakaal uute rajatiste hulgas 71,3 % (kokku 32,0 GW uuest tootmisvõimusest, mis oli 44,9 GW). 2012. aastal oli taastuenergia tootmisjaamade osakaal uute rajatiste hulgas 69 % (kokku 31,0 GW uuest tootmisvõimusest, mis oli 44,6 GW). 2011. aastal lasti käiku uued kivisöel töötavad elektrijaamad võimsusega 2,1 GW, kuid suleti kivisöel töötavad jaamad võimsusega 840 MW. 2012. aastal ületas kivisöel töötavate suletud jaamade võimsus (5,4 GW) vastkäivitatud kivisöel töötavate jaamade võimsuse (3,0 GW) isegi peaaegu kahekordselt.

— Hiina koguheitete kõrget taset (26,7 % ülemaailmsest heitest) tuleb vaadelda suhtena maailma kogurahvastikku (19 %). ELi (rahvastiku osakaal 7 %, kasvuhoonegaaside heite osakaal 11,5 %) või USAga võrreldes (rahvastiku osakaal 4,4 %, kasvuhoonegaaside heite osakaal 16,8 %) on Hiina heitkogused elaniku kohta siiski suhteliselt väikesed. Tuleb märkida, et Hiina on lubanud laiendada tuuleenergia ja muude taastuenergiatüüpide kasutamist, suurendades mitte-fossiilsete kütuste osakaalu üldises energiaallikate jaotuses, ning kavatses vähendada CO₂-mahukust SKP kohta 40 % kuni 50 % võrra 2020. aastaks.

— USAs arendatakse taastuenergia kasutust intensiivselt. 2012. aastal sai tuuleenergiast USAs esmakordselt kõige tähtsam allikas uues elektritootmise võimsuses, moodustades ligikaudu 43 % uuest elektrienergiast, võrku lisati üle 13 GW.

3.5 Maailm ei suuda praegu saavutada valitsuste tasandil kokku lepitud eesmärki piirata globaalse temperatuuri pikaajalist keskmist tõusu 2 kraadini Celsiuse järgi (°C). Maailma kasvuhoonegaaside heitkogused kasvavad kiiresti ja 2013. aasta mais ületas süsinikdioksiidi (CO₂) tase atmosfääris 400 miljondikku.

3.6 Juba rakendatud või rakendamisel olevad meetmed viivad tõenäoliselt keskmise temperatuuri pikaajalise tõusuni vahemikus 3,6–5,3 °C (võrreldes industriaalühiskonna eelse ajajärgu tasemega), kusjuures suurem osa tõusust toimub käesoleval sajandil (kliima modelleerimise alusel).

3.7 Et oleks reaalne täita 2 °C eesmärk, on vaja võtta tõelisi meetmeid enne 2020. aastat, mil uus rahvusvaheline kliimakokkulepe oodatavalt jõustub. Põhiliselt keskendutakse energiale: energiaspektori arvele langeb umbes kaks kolmandikku kasvuhoonegaaside heitest, kuna rohkem kui 80 % ülemaailmsest energiatarbimisest põhineb fossiilkütustel.

3.8 Vaatamata positiivsetele arengutele mõnes riigis tõusis ülemaailmne energiaga seotud CO₂-heide 1,4 %, ulatudes 2012. aastal ajalooliselt kõrge taseme, 31,6 gigatonni. OECD-väliste riikide arvele langeb praegu 60 % maailma heitkogusest, võrrelduna 45 %-ga 2000. aastal. 2012. aastal oli Hiina osa üleilmse CO₂-heite kasvus kõige suurem, kuid see suurenemine oli Hiina jaoks viimase kümnendi üks väiksemaid, mida tingis suuresti taastuvate energiaallikate kasutuselevõtt ja Hiina majanduse energiamahukuse märkimisväärne vähenemine.

3.9 Ameerika Ühendriikides aitas elektritootmisel kivisöel gaasile üleminek vähendada heitkoguseid 200 miljoni tonni võrra, jõudes tagasi 1990. aastate keskpäiga tasemeni. Hoolimata kivisöe suurenenud kasutamisest vähenesid Euroopas majanduslanguse, taastuvate energiaallikate kasutamise suurenmise ning tööstus- ja energiasektorist pärit heite ülempiiri tulemusena heitkogused 50 miljoni tonni võrra. Jaapanis suurenesid heitkogused 70 miljoni tonni võrra, kuna püüded parandada energiatõhusust ei suutnud täielikult tasakaalustada fossiilkütuste kasutamist, et kompenseerida tuumaenergia osakaalu vähenemist. Isegi kui jätkatakse praegu järgitava poliitikaga, on ülemaailmne energiaga seotud kasvuhoonegaaside heide 2020. aastal prognooside kohaselt peaaegu 4 gigatonni CO₂ ekvivalendi võrra suurem kui tase, mille korral on võimalik saavutada 2 °C eesmärk, mis rõhutab veelgi sellel kümnendil lahendamist vajava ülesande suurust.

3.10 Rahvusvaheliste kliimaläbirääkimiste tulemuseks on lubadus jõuda 2015. aastaks uue ülemaailmse kokkuleppeni, mis peaks jõustuma 2020. aastaks. Kuid majanduskriis on avaldanud negatiivset mõju puhta energia kasutuselevõtu kiirusele ja süsinikdioksiidi turgudele. Praegu kehtib 8 %-le ülemaailmsest süsinikdioksiidihettest süsinikdioksiidihind, samas kui 15 % heitest saab ergutusena 110 USA dollarit tonni kohta fossiilkütuste toetuste vormis (väljaspool ELi riike). Komitee kutsub rahvusvahelist kogukonda üles 2015. aasta kliimamuutusi käsitlevas kokkuleppes siduvalt rakendama juba 2012. aastal ÜRO Rio+20 konverentsi lõppdokumendis antud lubadust kaotada keskkonnakahjulike fossiilsete energiaallikate toetused, mis moodustavad Maailmapanga hinnangul aastas 780 miljardit USA dollarit.

3.11 Gaasi ja söe vaheline hinnadünaamika toetab heite vähenemist mõnes piirkonnas, kuid teistes aeglustab seda, samal ajal kui tuumaenergia osas on raskusi ja suuremahuline süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine jääb kauges tulevikuväljavaateks. Vaatamata energiatõhususe parandamise hoogustumisele on veel siiski kasutamata suur majanduslik potentsiaal. Taastuvad energiaallikad (peale hüdroenergia), mida sihtotstarbeline valitsuspoliitika toetab, teevad läbi kahekohalise kasvu paigaldatud võimsuses. Investeeringud taastuvatesse energiaallikatesse eeldaksid stabiilset majanduskeskkonda nii seoses süsinikdioksiidi hinna kui ka lõpuks maksustamisega riikides, kus süsinikdioksiidimaksu kasutatakse.

4. Konkreetsete märkused

4.1 *Kuidas saaks 2015. aasta kokkuleppes tagada riikide jätkuva kestliku majandusarengu poole pürgimise, julgustades neid samas andma õiglast panust maailma kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisse, mis muudaks võimalikuks hoida ülemaailme temperatuuri tõus allpool 2 °C?* Esiteks on raske ette kujutada, kuidas on võimalik olemasolevas läbirääkimiste formaadis, mis hõlmab heitkoguste piiramist ja nendega kauplemist, ühitada juba ainuüksi peamiste osalejate erinevaid huvisid, ja siiski on kõigi õiglane panus iga tulevase kokkuleppe vältimatu tingimus. Seega tuleks vähemalt varuvariantina välja töötada kokkuleppe teistsugune kontseptsioon ja mõõnda valitsemisprobleemide olemasolu. Tuleb leida viisid tagamaks, et kliimamuutustega tegelemiseks võetud meetmed aitaksid kaasa sotsiaalsele, majanduslikule ja keskkonnaalasele kasvule ja arengule. See eesmärk saavutatakse ainult siis, kui läbipaistvalt ja põhjalikult hinnatakse kliimapoliitika tõhusust, kulusid ja positiivset mõju majandusele ja ühiskonnale laiemalt. Peaksime võtma õppust Kyoto protokolli kogu selle keerukuse ja puudustega. See peaks olema kasulik lähtealus tõsiseks tööks uue kontseptsiooniga. Pikenдатud Kyoto II ja heitkoguste osakaalu ulatus selles on väga tugev märguanne, nõudes kontseptuaalset muudatust.

4.2 *Kuidas saab 2015. aasta kokkuleppega kõige paremini tagada, et ka tiheda omavahelise konkurentsi tingimustes annavad kõik peamised majandusriigid ja -harud panuse ning aitavad minimeerida kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu?* Kasvuhoonegaaside heite ülekandumine on nähtus, mis ei ole seotud mitte üksnes potentsiaalselt languses olevate energiamahukate tööstusharudega, vaid see on iseloomulik ettevõtluse üldtingimustele

konkreetses majanduspiirkonnas. CO₂-heittega seotud tingimuste tasakaalustamatus peamiselt kõige konkurentsivõimelisemate piirkondade vahel on põhjustanud ELis investeeringute kokkuviimise. Konsensuse alusel ja suhtlemise kaudu nendega, kellele tehakse ülesandeks meetmed ellu viia, tuleks välja töötada ambitsioonikad ja realistlikud meetmed ning eesmärgid. Lihtne, õiglane ja aus 2015. aasta kokkulepe on seega tasakaalustatud ärikeskkonna eeltingimus maailmamajanduse kõigis piirkondades.

4.3 *Kuidas saaks 2015. aasta kokkuleppe abil kõige tõhusamalt edendada kliimamuutusi käsitleva poliitika süvalaiendamist kõikides asjakohastes poliitikavaldkondades? Kuidas soodustada täiendavaid protsesse ja algatusi, sealhulgas valitsusväliste osalejate tegevust?* Ilmselt kõige tõhusam viis, kuidas edendada 2015. aasta kokkulepet kõikides asjakohastes poliitikavaldkondades, on teha see lihtsaks. Iga ülemäärane säte protsessi korralduse kohta muudaks kokkuleppe elluviimise raskemaks. Tähtis on ka see, et kliimamuutuste süvalaiendamine teistesse poliitikavaldkondadesse teeks läbi läbipaistva mõju hindamise. Kliimamuutuste küsimuse lisamisel teistesse poliitikavaldkondadesse on oluline tagada, et seda tehakse kõige kulutõhusamal ja prognoositavamal viisil, asetamata sidusrühmadele ebavajalikku halduskoormust. Eelistada tuleks turupõhiseid lähenemisviise.

4.4 *Millistest kriteeriumidest ja põhimõtetest peaks lähtuma 2015. aasta kokkuleppe osaliste vaheline leevendamiskohustuste jaotumine, et kohustused vastaksid siseriiklikele oludele, neid peetaks üldiselt võrdseks ja õiglaseks ning nad oleks kokku piisavad seatud eesmärkide saavutamiseks?* Heitkoguste piiramise ja nendega kauplemise süsteemi säilitamine nõuab kriteeriume ja põhimõtteid ja alati tunneks keegi, et teda koheldakse ebaõiglaselt ja ebaausalt. Ent kõigil juhtudel tuleks arvesse võtta sektorit mõjutavat turudünaamikat, olemasolevaid ja kavandatavaid kliimamuutuste alaseid eeskirju, mis sektorit mõjutavad, ja sektori küpsust seoses selle püüdega piirata kasvuhoonegaaside heidet ning kasutada energiatõhusaid tehnoloogiaid. Et olla edukas ja jätkusuutlik, peab kõigil osajatel olema ka stiimul töötada selliste eesmärkide saavutamise nimel nagu heitkoguste piiramine, tõhususe parandamine, teaduskoostöö, heade tavade vahetamine jne. Süsinikdioksiidimaks võib aidata heitkoguseid vähendada ning suurendada teadus- ja arendustegevuse rahastamist ning kohanemist kõige koordineeritumal ja tõhusamal viisil.

4.5 *Milline peaks olema 2015. aasta kokkuleppe roll kohanemisega seotud väljakutsetega tegelemisel ja kuidas saaks sellega arendada edasi konventsiooni raames tehtud tööd? Kuidas saab 2015. aasta kokkuleppe abil veelgi enam stimuleerida kohanemisküsimuse süvalaiendamist kõikidesse asjakohasesse poliitikavaldkondadesse?* Kohanemine on tegelikult üsna hästi kaardistatud ja põhineb suures osas olemasolevatel riskijuhtimise programmidel. Kuigi kliimamuutustega kohanemine ei kaota kõiki kliimamuutuste mõjust tulenevaid riske, aitab see oluliselt kaasa riskide piiramisele paljudes valdkondades. Kohanemisvõime tugevdamine nõuab täiendavat analüüsi, prioriteetide seadmist, planeerimist

ja meetmeid valitsemise igal tasandil ning nõuab kohalike kogukondade ja ettevõtjate osalemist. Õigupoolest peaks kohanemine olema tulevase 2015. aasta kokkuleppe üks neljast alustalast. Äriühingute roll on eelkõige tehnosiirde toetamine ja parimate tavade vahetamine.

4.6 Milline peaks ajavahemikul 2020–2030 olema konventsiooni ja konkreetsemalt 2015. aasta kokkuleppe roll seoses rahastamise, turupõhiste mehhanismide ja tehnoloogiaga? Kuidas oleks võimalik tagada omandatud kogemustest lähtuv areng ja veelgi täiustada asjakohaseid raamistikke? Konventsioonist peaks saama peamiste kliimameetmete kooskõlastuse alus, mille raames teostatakse järelevalvet riikide tegevuse ning peamiste finantsvoogude ja tehnoloogia vahetamise üle. Ettevõtted on suuresti vastutavad tehnoloogia ja selle kasutamise eest. Tehnoloogia täitevkomitee (TEC) ning kliimatehnoloogia keskuse ja võrgustiku (CTCN) kaudu saab konventsioon pakkuda tehnoloogiate eksperdianalüüsi ja anda riikidele täieliku juurdepääsu teabele, võimaldades neil valida kõige asjakohasemad tehnoloogiad.

4.7 Kuidas saaks 2015. aasta kokkuleppega veelgi suurendada riikide tegevuse läbipaistvust ja sellega seotud aruandekohustust rahvusvahelisel tasandil? Millises ulatuses tuleb aruandlussüsteemi jaoks kehtestada ülemaailmsed standardid? Kuidas tuleks vastutusele võtta riike, kes ei täida oma kohustusi? Igal juhul tuleb aruandlussüsteemi jaoks kehtestada ülemaailmsed standardid, sõltumata sellest, kuidas see saavutatakse, kuna korrektne teave on rahaküsimustes väga tähtis. See on ka 2015. aasta kokkuleppe usaldusväärse võti.

4.8 Kuidas saaks ÜRO kliimaläbirääkimiste protsessi täiustada, et saada rohkem toetust avatud, ambitsioonika, tõhusa ja õiglase 2015. aasta kokkuleppe sõlmimisele ja tagada selle elluviimine? Sidusrühmade laiaulatuslik osalemine ja läbipaistev protsess on vajalikud

kokkuleppe rahuldavaks saavutamiseks ja rakendamiseks. Ettevõtjad võivad pakkuda kliimaläbirääkimistel oma asjakohaseid teadmisi, kuidas heidet tõhusalt vähendada ja leida lahendused jätkusuutlikuks arenguks. Kogu kodanikuühiskonna ja ettevõtjate kogukonna osalemine võib samuti tagada jõupingutuste võrreldavuse ja võrdsed võimalused. 2015. aasta uus ülemaailme kokkulepe on vaid esimene samm edasi ja kokkuleppe terviklik rakendamine sõltub kogu kodanikuühiskonnast. Seega peavad protsess ja rakendamise tulemused olema läbipaistvad ja veenavad, võites usaldust kogu maailma kodanike seas.

4.9 Kuidas saab EL kõige edukamalt investeerida konventsioonivälisesse protsessidesse ja algatustesse ning neid toetada, et luua alus ambitsioonika ja tõhusa 2015. aasta kokkuleppe sõlmimiseks? Komitee peab kiiduväärseks komisjoni dokumendiga avatud arutelu. Kliimapoliitika kõikide aspektide sõltumatud eksperdianalüüsid on väga olulised, eriti kui arvestada muutunud ja muutuvat ülemaailmset geopoliitilist maastikku. Juba on kättesaadavaid analüüse, nii et ei ole vaja alustada nullist. Üks eeskuju on USA teadusnõunike kogu kiri ühendriikide presidendile, milles võetakse kokku kliimamuutustega seonduvad probleemid. Kyoto õppetund ja ÜRO läbirääkimiste venitamine rõhutavad samuti vajadust teha muudatusi enne, kui on liiga hilja. Lisaks saaks ja tuleks liigse viivituse rakendada selliste eksperdiorganisatsioonide nagu Rahvusvaheline Energiaagentuur järeldused ja soovitusel. Rahvusvahelise Energiaagentuuri aruanne „Redrawing the Energy Climate Map” pakub pragmaatilist ja teostatavat lähenemisviisi. Aruandes esile toodud neli põhilist, saavutatavat poliitikasuunda on järgmised: hoonete, tööstuse ja transpordi energiatõhususe parandamine; vähetõhusate söetehaste ehitamise ja kasutamine lõpetamine; nafta- ja gaasitööstusest pärineva metaani heite minimeerimine ja mõnede fossiilkütuste tarbimise toetuste järk-järgulise lõpetamise kiirendamine.

Brüssel, 16. oktoober 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE